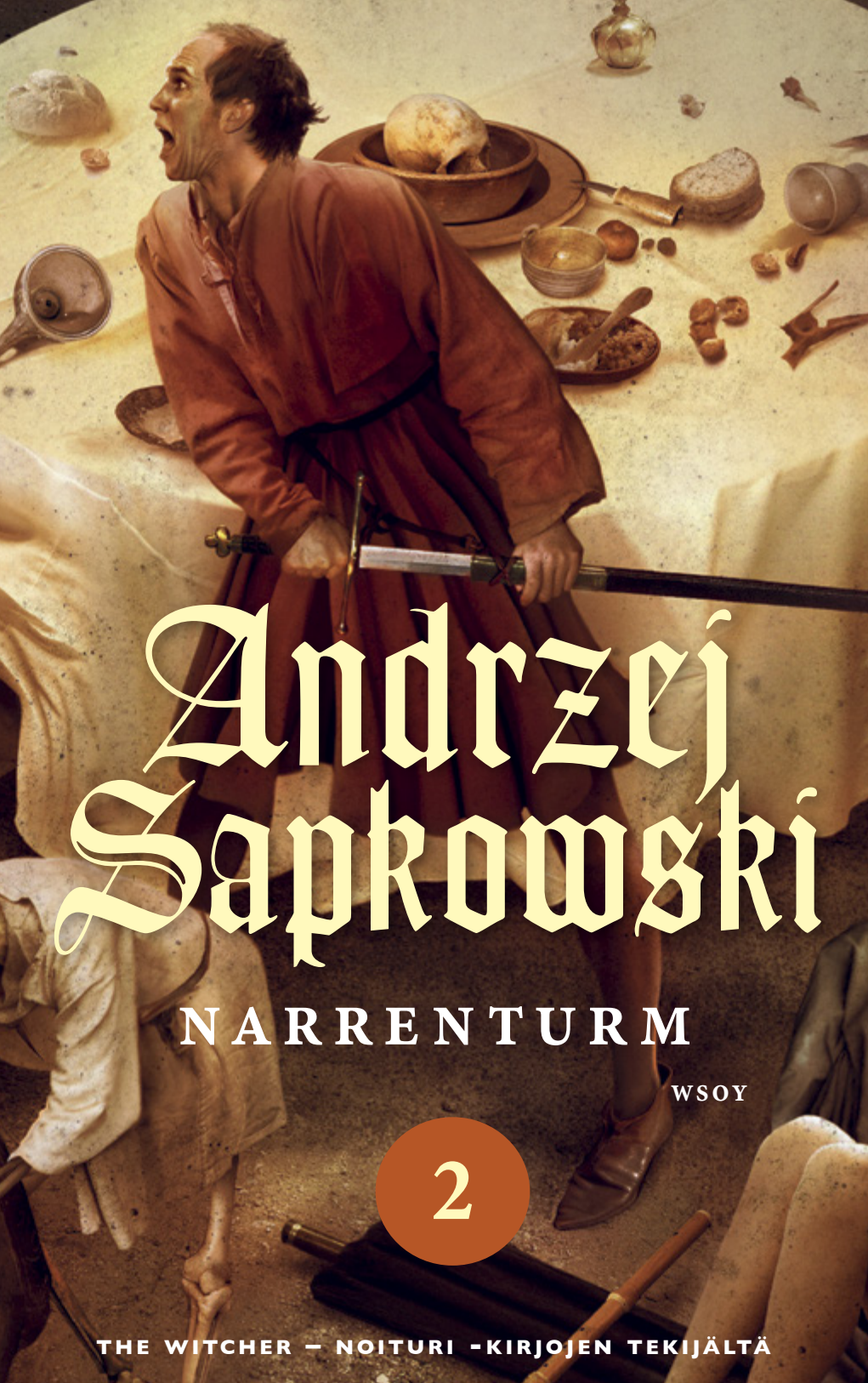

A detailed illustration of Geralt of Rivia from 'The Witcher' series. He is depicted in a medieval-style kitchen, wearing a brown leather tunic and a dark sash. He has a shocked or screaming expression on his face, looking towards the upper left. He holds a long, straight sword horizontally in front of him with both hands. The kitchen table in front of him is covered with a white cloth and is cluttered with various items: a roasted bird on a platter, a loaf of bread, several small bowls and cups, some containing food or drink, and scattered crumbs. In the background, a small glass jar sits on the table. The overall color palette is warm, dominated by browns, yellows, and oranges, with the text in a contrasting white and gold.

Andrzej Sapkowski

NARRENTURM

WSOY

2

THE WITCHER — NOITURI -KIRJOJEN TEKIJÄLTÄ

Andrzej Sapkowski

NARRENTURM

OSA 2

SUOMENTANUT TAPANI KÄRKKÄINEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Puolankielinen alkuteos

Narrenturm (s. 342–638)

© 2002, by Andrzej Sapkowski

Published by arrangement with Patricia Pasqualini Literary Agency.

Suomenkielinen laitos © Tapani Kärkkäinen ja WSOY 2019

Werner Söderström Osakeyhtiö

Raamattu-sitaatit Suomen evankelis-luterilaisen kirkolliskokouksen
vuosina 1933 ja 1938 käyttöön ottamista suomennoksista.

Lainaukset Dante Alighierin *Jumalaisesta näytelmästä* suomentanut Eino Leino.

ISBN 978-951-0-43165-8

Painettu EU:ssa

Yhdeksästoista luku

jossa sankarimme osuvat Münsterbergiin keskelle mitä eurooppalaisimpia ritariturnajaisia. Reynevanille kohtaaminen Euroopan kanssa osoittautuu jokseenkin ikäväksi. Hoh, suorastaan kivuliaaksi.

HE OLIVAT jo niin lähellä Münsterbergiä, että pääsivät ihas-telemaan vaikuttavia kaupunginmuureja ja torneja, jotka olivat paljastuneet metsäisen kukkulan takaa. Ympärillä loisti alakaupungin tölliä olkikattoja, pelloilla ja niityillä hyöri maanviljelijöitä askareissaan, ja poltetuista risuista lähtevä likaisenvärinen savu matasi maan pintaa myöten. Laitumet olivat kirjavanaan lampaista ja lampien yläpuolella levittäytyvät niityt valkoisenaan hanhista. Maalaiset koreineen marssivat, lihotetut härät astelivat arvokkaasti, ja heinällä ja vihanneksilla lastatut kärryt rämisivät. Sanalla sanoen joka paikka kieli hyvinvoinnista.

»Onpas viehättävää seutua», Mesi-Simson totesi. »Ahkeraa ja vaurasta.»

»Ja lainkuuliaista», Scharley totesi ja osoitti hirsipuuta, joka notkui hirtettyjen painosta. Hirsipuun vieressä mätäni varisten iloksi toistakymmentä seivästettyä ruumista, ja loistipa teilityörissä vielä muutama luukin.

»Toden totta!» demeriitti nauraa hörötti. »Näkee, että täällä laki tarkoittaa lakia ja oikeus oikeutta.»

»Missä se oikeus on?»

»Tässä näin.»

»Ahaa.»

»Juuri siitä juontuu myös vauraus, jonka sinä, Simson, aivan oikein panit merkille», Scharley jatkoi. »Totta tosiaan, tällaisilla paikkakunnilla olisi syytä käydä järjellisimmissä asioissa kuin tämä, jolla nyt olemme. Voisi vaikka ryhtyä petkutushommiin, huijata ja jymäyttää jotakuta äveriästä paikallista. Se ei olisi vaikeaa, sillä vauraushan tuottaa suorastaan massoittain tyhmyreitä, ääliöitä, idiootteja ja tomppeleita. Vaan mepä olemme tien päällä siitä syystä, että... Ääh, ei maksa vaivaa sanoakaan.»

Reynevan ei kommentoinut Scharleyn puheita puolella sanalla. Häntä ei yksinkertaisesti huvittanut. Hän oli saanut kuunnella samoja jaarituksia jo pitkän aikaa.

Kolmikko ratsuineen tuli esiin kukkulan takaa.

»Taivaan vallat», Reynevan puuskahti. »Onpas täällä väkeä! Mitä oikein on tekeillä?»

Scharley pysäytti hevosensa ja nousi seisomaan jalustimille.

»Turnajaiset», hän ilmoitti hetken päästä. »Hyvät herrat, täällä on turnajaiset. *Torneamentum*. Mikä päivä tänään on, muistaako joku?»

»Kahdeksas», Simson laski sormillaan. »*Mensis Septembris*,¹ luonnollisestikin.»

»Oho!» Scharley mulkaisi Simsonia alta kulmien. »Teillä siellä tuonpuoleisessa on siis sama kalenteri kuin meillä?»

»Yleisesti ottaen kyllä», Simson vastasi reagoimatta Scharleyn ivaan. »Kysyt, mikä päivä nyt on, ja minä vastasin. Haluatko vielä jotakin? Jotakin tarkempaa? Nyt on Neitsyt Marian syntymän juhla, *Navitatis Mariae*.»

»Turnajaiset pidetään siis juhlan kunniaksi», Scharley totesi. »Jatketaan matkaa, hyvät herrat.»

Kaupungin kupeessa levittäytyvä niitty oli täynnä kansaa, ja siellä täällä kohosi myös tilapäisiä kunniakorokkeita

1 Latinan- ja muunkielisten sanojen ja sitaattien käännöksiä löytyy kirjan lopusta.

parempaa väkeä varten – ne oli koristeltu kukkaköynnöksin, nauhoin, Piastin suvun vaakunoin ja ritarien sukuvaakunakilvin. Korokkeiden kupeessa oli käsityöläisten kojuja sekä syötävää, pyhänjäännöksiä ja matkamuistoja myyvien kauppiaiden pöytiä, ja kaiken yllä lepatti monenväristen lippujen, viirien, standaarien ja gonfalonien sekamelska. Väentungoksen huminan ylle kohosi silloin tällöin zurnien ja torvien kuparinkumuinen ääni.

Turnajaisiin törmääminen ei sinällään ollut kenellekään ihmetyksen aihe. Münsterbergin herttua Johann ja eräät muut Sleesian vallasherrat kuuluivat Rudenbandiin eli Kaulapantaveljestöön, jonka jäsenet olivat sitoutuneet järjestämään turnajaiset vähintään kerran vuodessa. Toisin kuin useimmat herttuat, jotka täyttivät tyyriin velvollisuutensa vastahakoisesti ja epäsäännöllisesti, Münsterbergin Johann pani turnajaiset pystyyn tuon tuosta. Johannin herttuakunta oli pieni ja luomastaan vaikutelmasta huolimatta vähätuloinen – saattoipa olla peräti koko Sleesian köyhin –, mutta siitä piittaamatta Johann-herttua otti lainaa minkä ehti saadakseen aikaan hienot juhlat. Hän oli korviaan myöten veloissa juutalaisille, myynyt kaiken mitä oli myytävää ja pannut vuokralle mitä oli vuokrattavaa. Tuholta hänet oli pelastanut avioliitto Elżbieta Melsztyńskan, Krakovan voivodin Spytkon upporikkaan lesken kanssa. Vielä eläessään oli herttuatar onnistunut hieman jarruttelemaan Johannin innokkuutta ja vieraanvaraisuutta, mutta hänen kuoltuaan herttua kävi kaksinkertaisella innolla tuhmaamaan samaansa perintöä. Niinpä Münsterbergissä oli jälleen koittanut turnajaisten, remuisten hippaloiden ja näyttävien metsästysretkien aika.

Torvet törähtelivät taas, ja väkijoukko kiljahteli. Reynevan, Scharley ja Simson olivat jo niin lähellä, että saattoivat kukkulan laelta nähdä turnauspaikan, joka oli rakennettu perinteiseen tapaan – se oli kaksisataaviisikymmentä askelta

pitkä ja sata askelta leveä, ja sitä ympäröi kaksinkertainen paaluaita, jonka ulompi kehä oli sen verran jykävää tekoa, että se kesti väkijoukon paineen. Turnauspaikan jakoi kahtia aita, jonka vierustalla, kumpikin omalla puolellaan, kaksi ritaria otti paraikaa mittaa toisistaan peitset tanassa. Väkijoukko karjui, vihelsi ja hurrasi.

»Turnajaiset, tämä *hastiludium*, jota saamme ihastella, helppottaa tehtäväämme», Scharley arvioi. »Koko kaupunki on kokoontunut tänne. Katsokaa, tuolla ihmiset ovat kiivenneet jopa puihin. Olen vuorenvarma, Reinmar, että sinun kullannuruasi ei kukaan vartioi. Noustaan hevosien selästä, niin ei herätetä huomiota, ja kierretään tämä melukylä, mennään maajussien sekaan ja sitä myöten sisälle kaupunkiin. *Veni, vidi, vici!*»

»Ennen kuin lähdetään Caesarin viitoittamalle tielle», Mesi-Simson sanoi päätään pyöritellen, »kannattaisi tarkistaa, ettei Reinmarin rakastettu sattumalta vain ole spektakkelin katsojien joukossa. Jos kerran koko kaupunki on tullut paikalle, niin ehkäpä hänkin?»

»Mitä Adela muka tekisi katsomossa?» Reynevan kysyi laskeutuessaan ratsailta. »Hänhän on täällä vankina. Ei vankeja kutsuta turnajaisia katselemaan.»

»Ei varmaankaan. Mutta mitä haittaa on siitä, jos tarkistamme?»

Reynevan kohautti olkapäitään.

»Mennään siis.»

Heidän oli edettävä varovasti ja katsottava tarkkaan, etteivät astuneet ulosteläjään. Niin kuin aina turnajaisten aikaan lähistön pusikot olivat muuttuneet yleiseksi käymäläksi. Münsterbergissä oli noin viisituhatta asukasta, ja lisäksi turnajaiset houkuttelivat väkeä muualtakin, joten väkeä saattoi olla kaikkiaan noin viisi ja puoli tuhatta henkeä. Näytti siltä, että heistä jokainen oli käynyt pusikossa vähintään kahdesti, joko paskalla, kusella tai viskatakseen pois puoliksi järsityn

rinkelin. Löyhkä oli helvetillinen. Ei selvästikään ollut turnajaisten ensimmäinen päivä.

Torvet tuuttasivat, ja väkijoukko huusi jälleen kerran yhtenä miehenä. Tällä kertaa Reynevan, Scharley ja Simson olivat jo sen verran lähellä, että saattoivat jo ennen huutoa kuulla rusentuvien peitsien kalskeen ja jytinän, kun kilpailijat törmäsivät toisiinsa.

»Komeat on turnajaiset», Mesi-Simson totesi. »Komeat ja ylelliset.»

»Täsmälleen Johann-herttuan tyyli.»

Heidän ohitseen meni nuori, vanttera renkipoika, joka johdatteli pusikon suuntaan uhkeaa, punaposkista ja tulisiilmäistä kaunokaista. Reynevan katseli parin perään hyväntahtoisesti ja toivoi mielessään, että se löytäisi suojaisten paikan, jossa ei olisi paskaläjiä. Hänen mieleensä tunki kuva siitä, mille kaikelle pariskunta pusikon suojissa kohta antautuisi, ja hän tunsu haarovälissään mukavaa kihelmöintiä. Ei tässä mitään, hän ajatteli, ei tässä mitään, enää hetki niin Adela ja minä olemme samanlaisten nautintojen pyörteissä.

»Tännepäin», Scharley sanoi ja johdatti heidät vainunsa avulla seppien ja aseseppien kojujen välistä. »Pannaan hevoset tuohon, aitaan kiinni. Ja mennään sitten tuonne, siellä on väljempää.»

»Yritetään päästä lähemmäs kunniakoroketta», Reynevan sanoi. »Jos Adela on täällä, niin...»

Hänen äänensä hautautui fanfaarien alle.

»*Aux honneurs, seigneurs chevaliers et escuiers!*» jylisi marsalkka, kun fanfaarit olivat vaienneet. »*Aux honneurs! Aux honneurs!*»

Johann-herttuan tunnuslause oli uudenaikaisuus. Ja eurooppalaisuus. Jopa Sleesian Piastien joukossa hän erottui selvästi muista alemmuudentunteella. Hän poti sitä siksi, että hänen valtakuntansa sijaitsi sivilisaation ja kulttuurin perämailla, rajalla, jonka takana ei ollut enää mitään, ainoastaan

Puola ja Liettua. Herttua kärsi tästä kovasti ja koetti suorastaan sairaalloisella vimmallalla eurooppalaistaa valtakuntaansa. Hänen lähipiirilleen tämä into oli usein jokseenkin rasittavaa.

»*Aux honneurs!*» marsalkka huusi euroopaksi. Hänellä oli yllään keltainen tabardi, jossa oli iso, musta Piastin kunin-gassuvun vaakuna. »*Aux honneurs! Laissez les aller!*»

Marsalkka eli saksaksi vanha tuttu *Marschall* oli Johann-herttuan hovissa eurooppalaisittain *roy d'armes*, ja hänellä oli apunaan airuet eli eurooppalaisittain *perceances*. Peitset tanassa aidan yli hyppiminen eli vanhaan tyyliin *Stechen über Schranken* oli nyt kultturellisti ja eurooppalaisittain *la jousté*.

Ritarit laskivat peitsensä tanaan ja kävivät toistensa kimp-puun aidan yli niin että kaviot jytisivät. Toinen heistä oli sukuaan Hobergeja, mikä kävi ilmi loimessa olevasta vaa-kunasta – siinä oli hopea-punaisen šakkiruudukon päällä vuorenhuippuja. Toinen taas oli puolalainen, mistä kertoivat kilven Jelita-vaakuna ja muodikkaasti silmikoidun turnajais-kypärän koristeena oleva vuohi.

Johann-herttuan eurooppalaiset turnajaiset olivat houku-telleet paikalle paljon vieraita sekä Sleesiasta että ulkomailta. Turnauspaikan aitojen ja varta vasten eristetyin aukion välissä tungeksi satumaisen värikkäisiin asuihin sonnustautuneita ritareita ja heidän knaappejaan, myös Sleesian merkkisuku-jen miehiä. Kilvissä, hevosen loimissa, panssaripaidoissa ja asetakeissa vilahteli näin ollen niin Bibersteinien hirvensarvia, Haugwitzien pässinpäitä, Zedlitzien kultaisia vyönsolkia, Zett-ritzien alkuhäränpäitä, Borschnitzien šakkiruutuja, Uechte-ritzien ristikkäin pantuja avaimia, Bolzien nuolia ja Quasien kelloja. Ja kuin tämä ei vielä olisi ollut tarpeeksi, siellä täällä vilahteli myös böömiläisiä ja määriläisiä vaakunoita: Leipen ja Lichtenburgin vallasmiesten heinäseipäitä, Krawarnin, Dau-ban ja Behingin herrojen Odrzywąż-vaakunoita, Mírovskien atraimia ja Zvolksien liljoja. Olipa paikalla myös puolalaisia: Starykońieita, Adwańceja, Doliwoita, Jastrzębieceja ja Łódżeja.

Mesi-Simsonin vahvojen hartioiden kautta Reynevan ja Scharley kapusivat sepän pajan nurkalle ja siitä edelleen katolle. Sieltä käsin Reynevan alkoi tarkkaan tutkia lähellä olevaa kunniakoroketta. Hän aloitti tarkastelunsa reunasta, vähemmän tärkeistä henkilöistä. Se oli virhe.

»Herran pieksut», hän puuskahti kovaan ääneen. »Adela on tuolla! Kautta sieluni... Tuolla, kunniakorokkeella!»

»Kuka noista?»

»Tuo, vihreässä leningissä... Katoksen alla... Ja hänen vieressään on...»

»...itse Johann-herttua», Scharley totesi tietäväisesti. »Oikea kaunotar, toden totta. Reinmar, voin vain onnitella makuasi. Naistuntemustasi sen sijaan en voi kiitellä. Tämä vain vahvistaa – ja oi voi miten vahvistaakaan – käsitystäni siitä, että tämä meidän Münsterbergin-retkemme oli alun alkaenkin typerä idea.»

»Ei voi olla...» Reynevan vakuutteli itseään. »Ei voi olla niin että... Hänhän... hänhän on täällä vankina...»

»Kenen vankina? Pohditaanpa vähäsen», Scharley sanoi ja varjosti kädellä silmiään. »Herttuan vieressä istuu Johann von Biberstein, Stolzlin linnan valtias, ja Bibersteinin takana taas joku vanhempi rouvasihminen, jota en tunne...»

»Eufemia, herttuan isosisko», Reynevan tunnisti. »Ja hänen takanaan... Olisiko Bolko Wołoszek?»

»Oberlogaun linnanherra, Oppelnin herttuan poika», Scharley totesi ja teki taas kerran vaikutuksen tiedoillaan. »Wołoszekin vieressä istuu Glatzin maaherra, herra Puta Častolovicelainen, ja vaimonsa Anna, omaa sukua Kolditz. Edempänä istuvat Kilian Haugwitz ja hänen puolisonsa Liutgard, sitten vanha Hermann Zettritz ja Janko Chociemiceläinen, Fürstensteinin linnanherra. Juuri nyt nousee seisomaan ja taputtaa käsiään Gottsche Schaff Greifensteinista, ja tuo on varmaan hänen vaimonsa. Vieressä istuu Nikolaus Zedlitz Alzenausta, Ottmachaun maaherra, ja hänen vieressään

Guncel Schwein Schweinhausista, ja sitten on joku jolla on punaisella kentällä kolme kalaa, toisin sanoen joko Seidlitzoja tai Kurzbacheja. Toisella puolella näkyy olevan Otto von Borschnitz, sitten joku Bischofsheimin suvusta, ja sen jälkeen Bertold von Apolda, juomanlaskija Schönausta. Edempänä istuvat Lothar Gersdorf ja Hartung von Klux, kummatkin Lausitzista. Ja mikäli näköni ei petä, alarivissä istuvat Boruta von Winzenberg ja Seckil Reichenbach, Tepliwodan herra... Ei, Reinmar. En näe ketään, joka voisi olla Adelasi vartija.»

»Tuolla kauempana istuu Tristram von Rachenau», Reynevan mutisi. »Hän on Sterzien sukulaisia. Samoin kuin von Baruth, tuo jonka vaakunassa on härkä. Ja tuolla... Äh, hemmetti soikoon! Ei voi olla totta!«

Scharley tarttui Reynevan lujasti olkavarresta, sillä muuten tämä olisi pudonnut katolta.

»Kenen näkeminen sinua noin järkyttää?» hän kysyi kylmästi. »Silmäsi näyttävät rävéhtäneen auki tuon vaaleapalmikkoisen tytön kohdalla. Tuon, jota nuori von Dohn ja joku puolalainen Rawiczin suvun vesa näyttävät juuri liehakoivan. Tunnetko hänet? Kuka hän on?»

»Nicoletta», Reynevan sanoi hiljaa. »Vaalea Nicoletta.»

*

Suunnitelma, joka kaikessa yksinkertaisuudessaan ja samalla uhkarohkeudessaan oli vaikuttanut nerokkaalta, epäonnistui, ja kaikki meni täysin mönkään. Scharley oli tiennyt sen jo etukäteen, mutta Reynevania oli ollut mahdotonta pysäyttää.

Turnajaisten kunniakorokkeen takatilat koostuivat palkeista ja telineistä kyhätystä, palttinakankaalla verhotusta tilapäisrakennelmasta. Siellä katsojat, ainakin jalosyntyisimmät ja vaikutusvaltaisimmat, viettivät turnajaisten tauot viihdyttäen toisiaan rupertellen, flirttaillen ja asujaan esitellen. Sekä nauttien ruoasta ja juomasta – palvelusväki kieritti näet

vähän väliä telttaa kohti tynnyreitä, kantoi leilejä ja kiuluja sekä kiikutti koreja korennolla. Reynevan oli pitänyt nerokkaana ideaa, että hän ujuttautuisi vaivihkaa keittiöön, sujah-taisi siellä palvelusväen sekaan, nappaisi jostain sämpylävasun ja lähtisi sen kanssa telttaa kohti. Hän erehtyi.

Hän onnistui pääsemään vain eteistilaan, paikkaan jossa ruoat ja juomat odottivat paašipoikia hakemaan ne. Reynevan alkoi panna suunnitelmaansa järkähtämättä toimeen, laski korin maahan, livahti huomaamatta keittiöön palaamassa olevien palveluspoikien rivistöstä ja hiipi sisään telttaan. Hän otti esiin tikarin leikatakseen palttinakankaaseen tirkistys-reiän. Juuri sillä hetkellä hänet otettiin kiinni.

Muutama vahva käsivarsipari naulitsi hänet sille paikalleen, rautainen ote kiertyi hänen kurkkunsa ympärille ja toinen, yhtä rautainen, puristi tikarin hänen kädestään. Nopeammin kuin oli ajatellutkaan hän oli sisällä ritareita kuhisevassa tel-tassa, joskin täysin eri tilanteessa kuin oli odottanut.

Joku tuuppasi häntä selkään niin rajusti, että hän kaatui, ja siinä samassa aivan hänen nenänsä edessä oli kaksi muo-dikasta kärsäkenkää, joiden kärjet olivat aivan tavattoman pitkät. Sellaisia kärsäkenkiä kutsuttiin nimellä *poulaines* – vaikka nimitys olikin mitä eurooppalaisin, se ei viitannut Eurooppaan, vaan Puolaan, sillä näillä jalkineilla olivat Kra-kovan suutarit nousseet maailmanmaineeseen. Sitten hänet riuhtaistiin pystyyn ja hän oli jaloillaan. Hän tunsu riuhtojan: se oli Tristram Rachenau, Sterzien sukulaismies. Rachenaun vieressä oli muutama Baruthin sukua oleva mies, joiden nah-kapaidoissa oli mustia alkuhärkiä – hekin sukua Sterzeille. Reynevan ei olisi voinut päätyä pahempaan liemeen.

»Attentaattori», Tristram Rachenau esitteli hänet muulle väelle. »Salamurhaaja, arvon herttua. Reinmar Bielaalainen.»

Herttuan ympärillä seisovat ritarit murahtelivat uhkaavasti.

Herttua Johann Münsterbergiläisellä, komealla ja vant-teralla nelikymmenvuotiaalla miehellä, oli yllään musta,

vartalonmyötäinen *justaucorps*, jonka päälle oli pantu muodinmukaisesti muhkea, soopeliturkiksin päärmätty, viininpunainen *houppelande*. Kaulassaan hänellä oli raskas kultaketju ja päässään muodikas *chaperon turban*, josta valui alas harteille flaamilaisesta musliinista tehty *liripipe*. Herttuan tummat hiukset oli nekin leikattu viimeisimpien eurooppalaisten esikuvien mukaan – päätä kiersi pataleikkaus, korvien päällä oli kahden sormen korkuinen ajeltu alue, edestä tukka oli silmillä ja takaa ajeltu takaraivon korkeudelle asti. Jalassaan ruhtinaalla oli punaiset krakovalaiset *poulaines*, joissa oli muodikkaan pitkät kippurat, samanlaiset kuin ne, joita Reynevan oli äskettäin saanut ihailla lattian tasolta.

Reynevan tunsi pistävää kipua kurkussaan ja palleassaan todetessaan, että herttua piteli käsipuolessaan Adela von Sterziä, jonka puvun väri, *vert d'éméraude*, oli viimeisintä huutoa. Puvussa oli laahus, ja sen halkaistut hihansuut ulotuivat maahan asti. Hänen hiuksiaan verhosi kultainen verkko, kaulassa oli helminauha, ja kaula-aukon sisus tunki muhkeasti esiin tiukan korsetin puristamana. Burgunditar katseli Reynevania, ja hänen katseensa oli kylmä kuin käärmeen.

Tristram von Rachenau oli ojentanut Johann-herttualle Reynevanin tikarin, ja hän piteli siitä kiinni kahdella sormella, tutkiskeli sitä aikansa ja kohotti sitten katseensa.

»Ajatella, en ollut uskoa, kun sinua syytettiin rikoksista», hän sanoi. »Herra Bart Karzenilaisen ja schweidnitzilaisen kauppias Neumarkin murhista. En halunnut uskoa. Ja sitten sinut yhtäkkiä napataan kiinni rysän päältä, kun olet tikari kädessä hiipimässä minua kohti selän takaa. Miksi sinä niin minua vihaat? Vai onko joku maksanut sinulle palkkion? Vai mielipuooliko sinä olet? No?»

»Arvon herttua... Minä... en ole mikään salamurhaaja... On totta, että hiivin tänne, mutta... halusin...»

»Oh!» Johann-herttua teki sirolla kädessään hyvin herttuamaisen ja hyvin eurooppalaisen eleen. »Ymmärrän. Hiivit

tänne tikari kädessä jättääksesi minulle anomuksen?»

»Niin juuri! Tai siis en... Teidän armonne! En ole syyllistynyt mihinkään! Päinvastoin, minä itse olen vääryyden kohde! Olen salaliiton uhri...»

»No sehän on selvää», Johann Münsterbergiläinen muttristi huuliaan. »Salaliitto. Minähän tiesin.»

»Niin!» Reynevan karjui. »Niin juuri! Sterzit tappoivat veljeni! He murhasivat hänet!»

»Valehtelet, senkin koiransikiö», Tristram Rachenau murahti. »Älä kuule rupea haukkumaan sukulaisiani!»

»Sterzit tappoivat Peterlinin!» Reynevan huusi ja rimpui. »Jos eivät omin käsin, niin panemalla asialle palkkamurhaajat! Kunz Aulockin, Storkin ja Walter de Barbyn! Ja ne samat roistot vaanivat minuakin! Teidän armonne Johann-herttua! Peterlin oli teidän vasallinne! Minä vaadin oikeutta!»

»Minä tässä sitä vaadin!» Rachenau huusi. »Minä, verisiteen oikeutuksella! Tuo koiranpenikka tappoi Oelsissa Niklas von Sterzin!»

»Oikeutta!» huusi yksi Barutheista, todennäköisesti Heinrich, koska Baruthin suvussa lapsille harvoin annettiin muita nimiä. »Johann-herttua! Tuosta suunpieksännästä pitää rangaista!»

»Valettä ja panettelua!» Reynevan karjaisi. »Sterzit ovat syyllisiä murhiin! He syyttävät minua kääntääkseen huomion pois itsestään! Ja kostaakseen rakkauden, joka yhdistää minut ja Adelan!»

Johann-herttuan kasvot vääristyivät ja Reynevan tajusi, millaisen tyhmyyden olikaan tullut laukoneeksi. Hän katsoi rakastettunsa välinpitämättömiin kasvoihin ja alkoi hitaasti, vähin erin tajuta kaiken.

»Adela», sanoi Johann Münsterbergiläinen hiljaisuuden keskellä. »Mistä hän puhuu?»

»Jasiek kulta, hän valehtelee», burgunditar sanoi hymyillen. »Hänen ja minun välillä ei ole mitään eikä ole koskaan

ollutkaan. On totta, että hän riiusteli minua, oikein tunki liehittelemään, mutta joutui lähtemään pois häntä koipien välissä, ei saanut mitään. Ei vaikka otti käyttöönsä mustan magian, jonka avulla koetti minua maanitella.»

»Tuo on valetta», Reynevan kähisi; hän tuskin sai ääntä kurkustaan. »Tuo on kaikki valetta. Pötyä. Huijausta. Adela! Sano... Sano että sinä ja minä...»

Adela heilautti päätään tavalla, jonka Reynevan tunsi hyvin: samalla lailla Adela oli heilauttanut sitä rakastellessaan hänen kanssaan lempiasennossaan, kahareisin hänen päällään. Adelan silmät välähtivät. Senkin välähdyksen Reynevan tunsi.

»Tällaista ei voisi Euroopassa tapahtua», Adela sanoi kovaan ääneen ja loi silmäyksiä ympärilleen. »Kenenkään ei sallittaisi noin rumasti loukata hienon naisen kunniaa. Ja vieläpä turnajaisissa, joissa vasta edellispäivänä kyseiselle naiselle on annettu arvonimi *La Royne de la Beauté et des Amours*. Turnajaisritarien läsnä ollessa. Ja jos Euroopassa sellaista tapahtuisikin, niin sellainen *médisant*, sellainen *mal-faiteur* ei jäisi vaille rangaistusta.»

Tristram Rachenau tajusi vihjauksen lennosta ja iskeä kumautti Reynevania nyrkillä niskaan. Heinrich Baruth teki saman toiselta puolelta. Nähdessään, että Johann-ruhtinas ei reagoinut millään tapaa vaan katseli vain sivulle kasvot kivettyneinä, Reynevanin kimppuun kävivät muutkin, heidän joukossaan mies jolla oli kaloja punaisella kentällä, joko Seidlitz tai Kurzbach. Reynevan sai iskun silmäänsä, ja maailma katosi yhdessä väläyksessä. Hän kyyristyi lyöntien alla. Vielä yksi mies juoksi paikalle, ja Reynevan vajosi polvilleen turnajaisnuijan osuttua häntä olkavarteen. Hän pani kädet päänsä suojaksi, ja nuija rusahti kipeästi hänen sormilleen. Hän sai napakan iskun alaselkäänsä ja kaatui maahan. Häntä alettiin potkia, joten hän kähertyi kerälle suojatakseen päätään ja vatsaansa.

»Lopettakaa! Nyt riittää! Lopettakaa heti paikalla!»

Lyönnit ja potkut lakkasivat. Reynevan raotti toista silmäänsä.

Pelastus oli tullut täysin odottamattomalta taholta. Hänen pahoinpitelijänsä pysäyttänyt uhkaava, kuivakka ja epämiellyttävä ääni oli peräisin langanlaihasta, ei enää nuoresta naisesta, jolla oli musta leninki ja valkoinen huivi jäykäksi tärkätyn myssyn alla. Reynevan tiesi, kuka nainen oli. Eufemia, Johann-herttuan isosisar, Oettingenin kreivin Friedrichin leski, joka miehensä kuoleman jälkeen oli palannut takaisin kotikaupunkiinsa Münsterbergiin.

»Siinä Euroopassa, jonka minä tunnen, ei potkita maassa makaavia», kreivitär Eufemia sanoi. »Hyvä veljeni, sellaista ei sallisi yksikään tuntemani eurooppalainen ruhtinas.»

»Hän on itse vikapää», Johann-herttua aloitti. »Siksi on...»

»Tiedän, mihin hän on vikapää», kreivitär keskeytti hänet kolkosti. »Olen kyllä kuullut. Mutta nyt minä otan hänet suojelukseeni. *Mercy des dames*. Voin nimittäin lukea hyveekseni sen, että tunnen eurooppalaiset turnajaistavat aivan yhtä hyvin kuin täällä paikalla oleva ritari von Sterzin laillinen aviopuoliso.»

Viimeiset sanat sanottiin niin painokkaasti ja myrkyllisesti, että Johann-herttua painoi alas katseensa ja punastui ajeltua niskaansa myöten. Adela ei katsettaan laskenut eikä hänen kasvoillaan näkynyt punan häivääkään, mutta hänen silmistään leiskuva viha sen sijaan olisi voinut säikäyttää kenet hyvänsä. Vaan ei kreivitär Eufemiaa. Kerrottiin, että Eufemia oli Svaabiassa hoidellut kreivi Friedrichin sydänpäpysket pois pelistä sangen nopeasti ja kätevästi. Hän ei pelännyt, vaan häntä pelättiin.

»Herra marsalkka Borschnitz», kreivitär Eufemia nyökkäsi majesteettillisesti, »ole hyvä ja vie Reinmar de Bielau tyrmään. Vastaat hänestä minulle. Omalla päälläsi.»

»Käskystä, armon rouva.»

»Hetkinen nyt, siskoseni, hetkinen», Johann Münsterbergiläinen sai takaisin puhekykynsä. »Tiedän, mitä *mercy des dames* tarkoittaa, mutta tässä on nyt kyseessä aivan liian vakavat syytökset. Tätä nuorta miestä syytetään aivan liian raskaista rikkomuksista. Murhista, mustasta magiasta...»

»Hän menee nyt tyrmään», Eufemia keskeytti. »Torniin. Herra Borschnitzin vartioitavaksi. Ja sitten hän päätyy oikeuden eteen. Jos joku häntä syyttää jostakin. Ja tarkoitan nyt vakavia syytöksiä.»

»Äh!» herttua huudahti, heilautti käyttään ja heitti *liripipen* olalleen. »Piru hänet vieköön, minulla on tärkeämpääkin pohdittavaa. Hyvät herrat, kohta alkaa buhurt. En anna kenenkään pilata turnajaisiani enkä jätä buhurtia katsomatta. Adela, sallitko? Ennen kuin taistelu alkaa, ritarien on pakko saada nähdä korokkeella Kauneuden ja rakkauden kuningatar.»

Burgunditar tarttui hänelle ojennettuun käsipuoleen ja kohotti laahustaan. Knaappien pitelemä Reynevan napitti häntä hellittämättä ja toivoi näkevänsä häneltä edes jonkinlaisen merkin tai signaalin. Siitä, että äskeinen oli ollut vain pelkkää viekasta harhautusta, peliä ja huijausta, että todellisuudessa kaikki oli yhä niin kuin ennenkin, että mikään ei ollut muuttunut heidän välillään. Reynevan odotti merkkiä viimeiseen asti.

Sitä ei tullut.

Viimeisinä teltasta lähtivät ne, jotka olivat seuranneet koko välikohtausta jos eivät kiukkuisina niin ainakin närkästyneinä. Harmaahiuksinen Hermann Zettritz. Glatzin maaherra Puta Častolovicelainen ja Gottsche Schaff, joiden vaimot olivat somistautuneet keilanmuotoisiin, reikäkoristeisiin hennineihin. Ryppyinen Lothar Gersdorf Lausitzista. Ja Bolko Wołoszek, Oppelnin herttuaan poika, Oberglogaun linnanherra. Varsinkin viimeksi mainittu oli ennen poistumistaan seurannut tapahtumia tarkkaan ja silmiään siristellen.

Fanfaarit soivat, väkijoukko puhkesi kumeisiin kannustushuutoihin, ja airut huuteli *laissez les allereitaan* ja *aux honneurseitaan*. Buhurt oli alkamaisillaan.

»Mennään», komensi aserenki, jonka hoiviin marsalkka Borschnitz oli uskonut saattueen. »Et sitten, poika, yritä mitään.»

»En yritä. Millainen torni teillä täällä on?»

»Taidat olla ensi kertaa täälläpäin? Hoh, niin taidatkin. Ihan kelvollinen. Torniksi.»

»Mennään sitten.»

Reynevan yritti olla katselematta ympärilleen, jotta ei kiihtymyksellään olisi paljastanut Scharleyta ja Simsonia, joiden hän tiesi salaa seuraavan häntä väkijoukon suojusta. Turha edes mainita, että Scharley oli liian vanha kettu antaakseen kenenkään huomata itseään.

Mutta sen sijaan joku muu huomasi Reynevanin.

Tämä joku oli muuttanut kampaustaan. Silloin, Briegin lähellä, hänellä oli ollut paksu palmikko, mutta nyt hänen oljenvaaleat hiuksensa oli kammattu jakaukselle keskeltä ja punottu kahdeksi letiksi, jotka oli pantu kierteille korvien yläpuolelle. Otsallaan hänellä oli kultainen rengas ja yllään taivaansininen, hihatton leninki. Sen alla oli valkoinen batistipaita, *chemise*.

»Arvon neito», aserenki sanoi ryiskellen ja raaputti päätään hatun alta. »En saa... Joudun vielä vaikeuksiin...»

»Haluan vaihtaa pari sanaa hänen kanssaan», neiti sanoi huultaan purren ja jalkaansa polkien vähän kuin olisi ollut pikkutyttö. »Pari sanaa, en sen enempää. Älä kerro kenellekään, niin vältyt vaikeuksilta. Nyt käänny pois päin. Sulje korvasi.

Mitäs tällä kertaa on sattunut, oi Aucassin?» hän kysyi ja siristi hieman vaaleansinisiä silmiään. »Minkä tähden olet köyissä ja sotamiesten vartioimana? Varo! Jos vastaat, että rakkauden tähden, niin suutun pahan kerran.»

»Niin se vaan on», Reynevan huokaisi. »Yleisesti ottaen.»
»Entä yksityiskohdat?»
»Rakkauden ja tyhmyyden tähden.»
»Oho, alkaa kuulostaa jo uskottavammalta. Mutta selitäpäs vähäsen.»
»Jos en olisi ollut näin tyhmä, olisin jo Unkarissa.»
»Minä saan joka tapauksessa kaiken selville», neito sanoi ja katsoi Reynevania suoraan silmiin. »Kaiken. Yksityiskohtia myöten. Mutta en haluaisi nähdä sinua mestauslavalla.»
»Hienoa, etteivät ne silloin saaneet sinua kiinni.»
»Eivät ne olisi pystyneet.»
»Arvon neito», aserenki kääntyi ja yskäisi nyrkkiinsä.
»Säälikää minua...»
»Pärjäile, Aucassin.»
»Pärjäile, Nicoletta.»

Kahdeskymmenes luku

*jossa jälleen kerran osoittautuu oikeaksi
vanha totuus siitä, että oli miten oli, vanhoihin
opiskelutovereihin voi aina luottaa.*

»TIEDÄTKÖS, REYNEVAN», Heinrich Hackeborn sanoi, »yleisesti puhutaan, että kaikkien onnettomuuksiesi syy, kaiken pahan alku ja juuri sekä kurjan kohtalosi aiheuttaja on se ranskatar, Adela Sterz.»

Reynevan ei reagoinut mitenkään tähän paljastukseen. Hänen selkäänsä kutitti eikä hän pystynyt raapimaan sitä, koska kädet oli sidottu yhteen ranteista ja pantu lisäksi vielä kyynärpäistä nahkahihnalla kiinni vartaloon. Joukko-osaston hevosten kaviot kopisivat kuoppaisella tiellä. Jousimiehet keinuivat uneliaasti satulassa.

Hän oli istunut Münsterbergin linnan tornissa kolme vuorokautta. Mutta hän ei ollut lähelläkään murtumista. Hän oli vankina ja vailla vapautta, totta kyllä, ja huomisesta ei ollut tietoaakaan, sekin totta. Mutta häntä ei – ainakaan toistaiseksi – lyöty, ja ruokaakin riitti, ja vaikka se oli surkeaa ja yksitoikkoista, niin sitä kuitenkin tuli joka päivä, mihin hän ei viime aikoina ollut tottunut ja oli nyt alkanut totutella taas uudelleen.

Hän oli nukkunut huonosti, kiitos vaikuttavan kokoisten kirppujen, joita oljet olivat kuhisseet. Joka kerta kun hän oli sulkenut silmänsä, hän oli nähnyt Peterlinin kasvot, huokoset ammollaan olevan ihon, joka oli kuin juustoa. Tai Adelan ja

Johann Münsterbergiläisen eri asennoissa. Hän ei osannut sanoa, kumpi oli pahempi.

Paksun muurin kalteroidusta ikkunasta oli pilkistänyt vain pikkuruinen kaistale taivasta, mutta Reynevan oli koko ajan roikkunut pienessä ikkunasyvennyksessä, sormet kaltereihin tarrautuneina, toivoen kuulevansa hetkenä minä hyvänsä, miten Scharley kapuaisi kuin hämähäkki muurin ulkopintaa pitkin viila hampaissaan. Tai hän oli katsellut ovea ja unelmoinut, että se lentäisi saranoiltaan Mesi-Simsonin väkivahvan hartian voimasta. Sinänsä perusteltu luottamus ystävien kaikkivoipaisuuteen oli pitänyt hänen mielensä pirteänä.

Apua ei tietenkään ollut tullut. Neljännen päivän aamuna hänet oli kiskottu ulos sellistä, sidottu ja pantu hevosen selkään. Hän oli ratsastanut ulos Münsterbergistä Patschkaun tornin kautta saattajinaan neljä ratsailla liikkuvaa jousimiestä, aserenki ja täydessä varustuksessa oleva ritari. Ritarin kilpeä koristi Hackebornin kahdeksansakarainen tähti.

»Kaikki sanovat, että epäonnesi johtuu siitä kun kajosit siihen ranskattareen», Heinrich Hackeborn jatkoi. »Siitä kun naiskentelit häntä. Se se koitui turmioksesi.»

Reynevan ei tälläkään kertaa sanonut mitään, mutta ei voinut olla nyökkäämättä mietteläästi.

Kaupungin tornit olivat tuskin kadonneet heidän näkökentästään, kun synkän oloiseen ja rasittavuuteen asti virkaintoiseen Hackeborniin tuli eloa ja hän kenenkään kannustamatta heittäytyi kovin puheliaaksi. Hänen etunimensä – kuten puolella Saksan miesväestä – oli Heinrich, ja kävi ilmi että hän oli Priebusin mahtavien Hackebornien sukua ja tullut vasta kaksi vuotta sitten Thüringenistä, missä suku oli joutunut maakreivien palveluksessa alennustilaan ja sen seurauksena köyhtynyt. Sleesiassa, missä Hackebornin suku yhä merkitsi jotakin, Heinrich-ritari saattoi Johann Münsterbergiläisen palveluksessa laskea seikkailujen ja uran varaan. Ensin mainittuja oli luvassa päivänä minä hyvänä

»Tämä totisesti on oikea
Narrien torni, Narrenturm.
Ja minä olen narreista suurin.
Tompsonien kuningas,
tyhmyrien hovimarsalkka,
idioottien munkkikunnan priori.»

TÄPÄRÄSTI ROSVORITARIEN käsistä selvinnyt Reynevan jatkaa pakoaan Sterzin veljeksiltä, jotka janoavat hänelle kosta sekä yhden veljen kuolemasta että toisen veljen vaimon kanssa vehtaamisesta. Yhdessä kumppaniensa Scharleyn ja Mesi-Simsonin kanssa nuori lääkäri päätyy kiperästä tilanteesta toiseen, tavoittelee pariakin eri kaunotarta ja seikkailee ympäri keskiaikaista Sleesiaa, kunnes lopulta joukon tie vie kuuluisaan Narrenturmin hullujenhuoneeseen. Selviääkö Reynevan inkvisition kourista vielä vapauteen?

Narrenturm 2 on loppuosa Andrzej Sapkowskiin ronskin elämänmakuisesta romaanista, jonka alkupuolisko *Narrenturm 1* ilmestyi suomeksi 2018. Tämä 1400-luvun Keski-Eurooppaan sijoittuva road trip aloittaa Noituri-kirjoillaan maailmanmaineeseen nousseen puolalaiskirjailijan pääteossarjan, Hussilaistrilogian.

»Minun täytyy päästä pois täältä.»

